

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยรายสัปดาห์ ฉบับที่ ๔๑/๕๖ | ๒๒ - ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖

มุมมองยุทธศาสตร์: การเดินทางสู่ทวีปแอฟริกาของไทย

ด้านภูมิศาสตร์การเมือง ทวีปแอฟริกามีพื้นที่กว่า ๓๐ ล้านตารางกิโลเมตร ถือเป็นหนึ่งใน ๕ ของพื้นที่โลก มีชื่อเสียงเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะโลหะที่หายากและน้ำมันดิบ แอฟริกาถูกระบุในแผนที่โลกว่าเป็นทวีปที่มีบทบาทสำคัญในด้านพลังงานปิโตรเลียมเนื่องจากสำรวจพบน้ำมันใหม่ๆ หลายแห่ง ณ บริเวณอ่าวกินี และอุดมไปด้วยทรัพยากรเหมืองแร่ มีพื้นที่เพาะปลูกที่อุดมสมบูรณ์ และมีป่าที่อันกว้างใหญ่ ซึ่งนับเป็นสาเหตุที่ทำให้ทวีปแอฟริกาเข้าตาประเทศมหาอำนาจและเข้าตานักยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน....

แอฟริกาเป็นที่ตั้งของประเทศต่างๆ รวม ๕๔ ประเทศ เป็นภูมิภาคที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากเป็นตลาดที่มีความสำคัญและมีบทบาทสำคัญในเวทีการเมืองระหว่างประเทศและเวทีเศรษฐกิจโลก แอฟริกาอยู่ในฐานะคลังทรัพยากรโลกและต้นทางกระบวนการโลจิสติกส์ด้านพลังงาน ประเทศในภูมิภาคแอฟริกาส่วนใหญ่มีเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง มีความมั่งคั่งทางทรัพยากรธรรมชาติ มีเสถียรภาพความมั่นคงทางการเมือง และมีการขยายตัวทางการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและสิ่งสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแอฟริกาใต้ ซึ่งหลายประเทศในแอฟริกาเป็นประเทศที่น่าสนใจในการลงทุนและยังมีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ คาดว่าตลาดในแอฟริกาจะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น กลยุทธ์ที่สำคัญในการเจาะตลาดแอฟริกา คือ การเจาะตลาดไปยังกลุ่มสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ชาติต่างๆ รวมทั้งไทยให้ความสนใจเข้าไปลงทุนในแอฟริกา โดยหลายพื้นที่ก็เติบโตจนเหมาะสมที่จะเป็นคู่ค้าการลงทุนและแหล่งระบายตลาดของไทย ด้านความสัมพันธ์ ไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศในทวีปแอฟริกาอย่างยาวนานทั้งด้านความมั่นคง การค้า การลงทุน และการพัฒนา ดังนั้น ในอนาคตจึงควรมียุทธศาสตร์และแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความร่วมมือ พัฒนาความสัมพันธ์เชิงหุ้นส่วน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการพัฒนา กับแอฟริการ่วมกัน อันจะนำมาซึ่งการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจ และโอกาสทางการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับแอฟริกาให้มากขึ้น

การทูตทางการแพทย์ร่วมกัน ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มพูนความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในแอฟริกาที่เรียกว่า ความคิดริเริ่มของไทยต่อแอฟริกา (Thai – African Initiatives) โดยเมื่อวันที่ ๑๖ พ.ค.๕๖ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรม “วันแอฟริกา ๒๐๑๓” ขึ้นที่กรุงเทพฯ (Africa Day 2013, Bangkok) เพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ ๕๐ ปี วันก่อตั้งสหภาพแอฟริกา (Organization of African Unity หรือ AU) ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๕ พ.ค. ของทุกปี "งานวันแอฟริกา ๒๐๑๓" จัดขึ้นเพื่อกระชับความสัมพันธ์ทางการทูตและเศรษฐกิจกับประเทศในแถบทวีปแอฟริกาให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยเป็นส่วนหนึ่งของการมองหาแหล่งสำรองพลังงานของไทยในอนาคต พร้อมทั้งเปิดประตูให้ภาคธุรกิจไทยรุกแอฟริกามากขึ้น

ปัจจุบันสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ (The Republic of South Africa) เป็นหุ้นส่วนหลักทางยุทธศาสตร์ของไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยมีความตกลงที่สำคัญ ได้แก่ ความตกลงว่าด้วยการบริการทางอากาศ (ปี ๓๖) ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดา (ปี ๓๖) ความตกลงทางการค้า (ปี ๔๔) ข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการว่าด้วยการตรวจสอบและรับรองผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ (ปี ๔๔) และความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านการค้า (ปี ๔๖)

สำหรับการดำเนินนโยบายในภาพรวมของ ไทยต่อทวีปแอฟริกา ประกอบด้วย การกำหนดยุทธศาสตร์ระยะกลางและระยะยาวในการดำเนินความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคีและระดับอนุภูมิภาค ส่งเสริมการค้าและการลงทุนกับแอฟริกา ส่งเสริมความร่วมมือเชิงวิชาการระหว่างกัน หาช่องทางเพื่อเพิ่มตลาดสำหรับข้าวและวัสดุก่อสร้างของไทย แสวงหาแหล่งวัตถุดิบด้านอัญมณีและเหมืองแร่ และดำเนินนโยบาย

แอฟริกาได้มีเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจสูง มีพันธมิตรในการเสริมสร้างสันติภาพ ประชาธิปไตย และความเจริญรุ่งเรืองของภูมิภาค มีนโยบายด้านเศรษฐกิจที่เน้นการกระจายหุ้นของรัฐวิสาหกิจให้กับภาคเอกชน สนับสนุนสวัสดิการสังคม พัฒนาสาธารณสุข การศึกษา และการลงทุน มีนโยบายเศรษฐกิจต่างประเทศที่เน้นนโยบายความร่วมมือในภูมิภาค โดยรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มความร่วมมือทางการค้าและศุลกากร (Southern African Customs Union: SACU)

และการรวมกลุ่มประชาคมเพื่อการพัฒนาแอฟริกาตอนใต้ (Southern African Development Conference: SADC) เนื่องจากแอฟริกาได้มีระบบเศรษฐกิจแบบเสรี การเกษตรจึงเป็นสาขาที่ทำรายได้ให้กับประเทศมากที่สุด แต่ในปัจจุบันเป็นสาขาอุตสาหกรรม การผลิตแร่ยังมีผลผลิตที่ขี้นวดุดิบจากแร่ธาตุ โครงการสำคัญ ในแอฟริกา ได้แก่ โครงการสาธารณูปโภค การสาธารณสุข และการศึกษา รัฐบาลแอฟริกาใต้ได้ดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจโดยผ่านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยหวังว่าจะช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานในระยะยาว

ยุทธศาสตร์ไทยในแอฟริกาประตูเชื่อมสู่ภูมิภาค:

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับแอฟริกามีความราบรื่นและใกล้ชิดกันมาอย่างยาวนาน แอฟริกาได้สนับสนุนให้ไทยเข้าเป็นสมาชิกสมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperation- IOR-ARC) และมีนโยบายมุ่งกระชับความสัมพันธ์กับกลุ่ม ASEAN โดยมุ่งหวังให้ไทยเป็น Gateway ในทำนองเดียวกันไทยก็ตระหนักถึงบทบาทสำคัญของแอฟริกาใต้ในฐานะผู้นำของกลุ่มประชาคมเพื่อการพัฒนาภูมิภาคแอฟริกาตอนใต้ รวมถึงช่วยสนับสนุนไทยในเวทีการเมืองระหว่างประเทศและกระชับความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศแอฟริกาโดยรวม โดยไทยมีแผนเปิดสถานเอกอัครราชทูตไทยที่ประเทศโมซัมบิกในปี ๕๗ และประเทศเอธิโอเปียในปี ๕๘ โดยนายกรัฐมนตรีมีกำหนดการเยือนโมซัมบิกและแทนซาเนียในเดือน ก.ค.๕๖ และแอฟริกาใต้และไนจีเรียในเดือน ส.ค.๕๖ นี้ การเยือนโมซัมบิกและแทนซาเนียมีประเด็นที่น่าสนใจคือ การเปิดตลาดใหม่ การหาแหล่งพลังงานและวัตถุดิบใหม่ๆ รวมถึงสนับสนุนนักลงทุนไทยในธุรกิจท่องเที่ยว โรงแรม สปา เหมืองแร่ และการสร้างถนนในแอฟริกา ทั้งนี้ ไทยขอให้โมซัมบิกสนับสนุนไทยในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ และคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

ปัจจุบันภาครัฐและภาคเอกชนของไทยให้ความสนใจต่อศักยภาพทางเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาคแอฟริกา มากขึ้นเรื่อยๆ ในฐานะที่ไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกการเกษตรรายสำคัญของโลก รวมถึงเป็นประเทศที่มีประสบการณ์การพัฒนาภาคอุตสาหกรรม การเกษตร การสาธารณสุข และการท่องเที่ยว ปัจจุบันมีผู้นำเข้ารายย่อยจากแอฟริกาใต้และประเทศใกล้เคียงเดินทางมาซื้อสินค้าต่างๆ ที่ประเทศไทย โดยเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูป จากย่านราชดำริ ตลาดโบ๊เบ๊ ตลาดประตูน้ำ และตลาดสำเพ็งเป็นจำนวนมาก โดยสินค้าไทยจัดได้ว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับถึงแม้จะมีราคาสูงกว่าสินค้าจากจีนก็ตาม ภายหลังการเปิด

ประเทศมีสินค้านำเข้าจากประเทศต่างๆ เข้าสู่แอฟริกาใต้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งสินค้าจากแถบประเทศเอเชียที่มีราคาถูกกว่าทำให้ผู้บริโภครู้จักสินค้าจากประเทศแถบเอเชียเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับชาวแอฟริกาใต้นิยมท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสอันดีของไทยที่จะขยายปริมาณการค้าให้มากยิ่งขึ้น

ประเทศไทยสามารถใช้แอฟริกาใต้ในฐานะศูนย์กลางด้านการกระจายสินค้าที่สำคัญที่สุดของภูมิภาคแอฟริกาเป็นประตูการค้าของไทยเข้าไปสู่ตลาดประเทศอื่นๆ ในทวีปแอฟริกาได้ อาทิ แองโกลาบอตสวานา และโมซัมบิก โดยเฉพาะประเทศสมาชิกในกลุ่มประชาคมเพื่อการพัฒนาแอฟริกาตอนใต้ และกลุ่มสหภาพศุลกากรแอฟริกาตอนใต้ โดยปัจจุบันแอฟริกาใต้มีการนำเข้าเพื่อส่งออกไปยังประเทศเหล่านี้ อยู่แล้ว และส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาแอฟริกาใต้ในด้านท่าเรือและเส้นทางขนส่งสินค้าจากท่าเรือที่เมืองเดอร์บัน และเมืองเคปทาวน์

ปัจจุบันไทยมียุทธศาสตร์ในการเพิ่มยอดการส่งออกด้วยการส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้าที่มีศักยภาพ อาทิ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น รวมถึงปรับปรุงการทำงานและเสริมสร้างเครือข่ายการประสานงานในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์การเมือง สังคม การค้า และการลงทุนในทวีปแอฟริกา ซึ่งส่งผลให้เกิดการส่งเสริมบทบาทของไทยในภูมิภาคนี้ให้มากขึ้น และตอบสนองการดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะบูรณาการกับทุกภาคส่วน ทั้งนี้ แอฟริกามีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องและต้องการพัฒนาประเทศด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคอีกมาก ดังนั้น การแลกเปลี่ยนระหว่างกันที่สำคัญในอนาคตจะเป็นประเด็นความมั่นคงทางอาหารและความมั่นคงทางพลังงาน หากนโยบายเดินไปอย่างต่อเนื่องแอฟริกาและไทยสามารถเป็นประตูเชื่อมระหว่างภูมิภาคได้ ทำให้ประเทศในแอฟริกาที่อยู่อีกฟากหนึ่งของมหาสมุทรอินเดียนั้นไม่ไกลจากไทยเลย... ☺

ข้อมูลอ้างอิง

- <http://www.komchadluek.net>
- <http://www.mfa.go.th>
- <http://www.prachachat.net>

